35). Život mnicha se tak stává plodnou symbiózou činnosti a kontemplace, „aby byl ve všem oslavován Bůh“ (57,9). Na rozdíl od snadné a egocentrické seberealizace, jež je dnes často vychvalována, je prvním a neodmyslitelným závazkem učedníka svatého Benedikta upřímné hledání Boha (58,7) na cestě vyšlapané pokorným a poslušným Kristem (5,13) k lásce, před níž nesmí ničemu dát přednost (4,21; 72,11) a právě tak - ve službě druhému – stane se člověkem služby a pokoje. Uplatňováním poslušnosti, kterou uskutečňuje víra, oživovaná láskou (5,2) dosahuje mnich pokory (5,1), jíž *Řehole* věnuje celou kapitolu (7). Takto se člověk stává stále podobnějším Kristu a dosahuje pravé seberealizace jakožto stvoření k obrazu a podobě Boha.

Poslušnosti učedníka musí korespondovat moudrost opata, který v klášteře zaujímá „postavení Krista“ (2,2; 63,13). Jeho postavu, vykreslenou zvláště ve druhé kapitole *Řehole* profilem duchovní krásy a náročného závazku, lze pokládat za Benediktův autoportrét, protože – jak píše sv. Řehoř Veliký – „Světec nemohl učit jinak než jak sám žil“ (*Dial.* II,36).

Benedikt označuje *Řeholi* za „minimum, načrtnuté jen pro začátek“ (73,8), ale ve skutečnosti nabízí užitečné ukazatele nejen mnichům, ale také všem těm, kteří hledají vedení na své pouti k Bohu. Svou uměřeností, lidskostí a střízlivým rozlišováním mezi tím, co je v duchovním životě podstatné a co je druhotné, si uchovala svou osvěcující sílu až dodnes. Pavel VI., který prohlásil 24.října 1964 svatého Benedikta patronem Evropy, tím chtěl vyslovit uznání podivuhodnému dílu Světce, které mělo prostřednictvím *Řehole* vliv na formaci evropské civilizace a kultury. Dnes, po století hluboce zraněném dvěma světovými válkami a po pádu velkých ideologií, jež se ukázaly být tragickými utopiemi, Evropa hledá vlastní identitu. K vytvoření nového a trvalého celku je zajisté třeba politických, ekonomických a právních nástrojů, ale je také třeba etické a duchovní obnovy, která čerpá z křesťanských kořenů kontinentu, jinak Evropu zrekonstruovat nepůjde. Bez této životní mízy je člověk vystaven nebezpečí, že podlehne starému pokušení chtít zachraňovat sebe samého – utopii, která různými způsoby přivodila v Evropě dvacátého století, jak na to poukázal papež Jan Pavel II., „bezprecedentní úpadek bolestných dějin lidstva“ (*Insegnamenti*, XIII/1, 1990, str.58). Hledejme i dnes pravý pokrok naslouchání *Řeholi* svatého Benedikta jako světlu na naší cestě. Tento velký mnich zůstává pravým mistrem, v jehož škole se můžeme učit umění žít pravý humanismus.

11. 7. Slavnost sv. Benedikta, opata, patrona Evropy

Narodil se kolem roku 480 v Nursii (Norcia) ve středoitalské Umbrii. Po studiích v Římě odešel do hor, žil jako poustevník v jeskyni poblíž Subiaka a založil v okolí dvanáct malých klášterů. Po třech letech přesídlil se skupinou mnichů na Monte Cassino (529), založil tam klášter a sepsal řeholní pravidla. Jeho Řehole se stala základem západního mnišství. Zemřel 21. března 547 na Monte Cassinu. Dnešní den slavili benediktini už od 8. století jako výročí přenesení jeho ostatků. Papež Pavel VI. ho 24. října 1964 prohlásil za patrona Evropy.

1. čtení

Z knihy Sirachovcovy Sir 45, 1-6

Byl milován Bohem i lidmi

(Z Jakuba) dal Bůh vzejít Mojžíšovi, zbožnému muži, který našel přízeň v očích všech lidí a byl drahý Bohu i lidem - požehnaná buď památka na něj! Poctil ho slávou, kterou mají svatí a udělal ho mocným na postrach nepřátelům. Na jeho slova způsobil divy, před králem ho podporoval, pro svůj lid mu dal přikázání a ukázal mu svou slávu. Posvětil ho pro jeho věrnost a oddanost a vyvolil ho ze všech lidí. Dal mu slyšet svůj hlas a uvedl ho do oblaku. Tváří v tvář mu dal přikázání, moudrý zákon života, aby naučil Jakuba smlouvě, Izraele svým ustanovením.

Zpěv po 1. čtení Sir 3, 1-2; Žl 33, 12

Slyšte, děti, o právech otce, a jednejte tak, abyste došly spásy.
* Neboť Pán chtěl, aby otec byl od dětí ctěn.
V. Pojďte, synové, a poslyšte mě, naučím vás bát se Pána.
* Neboť Pán chtěl …

2. čtení

Z Druhé knihy Dialogů od svatého Řehoře Velikého, papeže
(Dialogy II, kap. 4 - 5)

O nestálém mnichovi a o prameni, který vytryskl na vrcholu hory

V jednom[1] z dvanácti klášterů, které Benedikt zbudoval, byl jeden mnich, který nevydržel při modlitbě. Jakmile se bratři sklonili k modlitbě, k hovoru s Bohem, odešel ven a s roztržitou myslí se věnoval pozemským a zbytečným věcem. Jeho opat mnicha několikrát napomenul; když to nepomohlo, přivedl ho k muži Božímu, který ho rovněž důtklivě napomenul. Když se však vrátil do kláštera, zachovával příkaz stěží dva dny. Třetího dne se opět oddal svému zvyku a v hodinu modlitby se venku potuloval. Otec kláštera o tom podal zprávu služebníku Božímu a ten mu odpověděl: „Já sám přijdu a napravím ho.“ Přišel tedy do kláštera ve stanovenou hodinu po zpěvu žalmů, když se mniši soustředili k modlitbě[2], a viděl, jak malý černý chlapec táhne mnicha za okraj jeho hábitu ven. Tu řekl tiše opatu Pompejanovi a služebníku Božímu Maurovi: „Nevidíte, kdo táhne toho mnicha ven?“ „Nevidíme!“ odpověděli. Benedikt na to: „Modleme se, abyste i vy mohli vidět, koho mnich následuje.“ Modlili se dva dny a mnich Maurus pak viděl; Pompejanus nikoliv. Následujícího dne, po modlitbě, muž Boží vyšel z oratoře a nalezl mnicha venku, jak zahálí; uhodil ho metlou[3], aby uzdravil jeho slepotu srdce. Od toho dne mnich neměl žádné pokušení od černého malého chlapce a zůstával při modlitbě. Starý nepřítel se více neodvážil zmocnit se jeho myšlenek, jako by sám byl dostal šlehy metlou.
Z klášterů, které tam Benedikt založil, se tři[4] nacházely na skalnatém vrcholu hory. Pro bratry bylo proto velmi namáhavé sestupovat vždy, když bylo třeba, pro vodu dolů k jezeru a nosit ji po nebezpečně strmém svahu. Přišli tedy po společné dohodě bratři těch tří klášterů k služebníku Božímu Benediktovi a řekli: „ Je to velmi namáhavé sestupovat každý den pro vodu až k jezeru, je proto nutné, aby se kláštery přeložily někam jinam.“ Benedikt je laskavě utěšil a propustil. Ale hned tu noc vystoupil na vrchol skalnaté hory s malým Placidem, o němž byla už zmínka výše, a dlouho se tam modlil. Když se zvedl od modlitby, označil to místo třemi kameny a pak se vrátil do svého kláštera, aniž o tom někdo věděl. Když druhého dne přišli bratři opět kvůli vodě, řekl jim: „Vraťte se zpět

a kopejte ve skále na místě označeném třemi kameny. Všemohoucí Bůh může vyvést vodu i na vrcholu hory, aby vám ušetřil namáhavé chození“. Odešli na označené místo a zjistili, že voda tam již prosakuje skálou. Vyhloubili malou nádrž a ta se hned naplnila množstvím vody, která vytékala a až dosud stále hojně vytéká, proudem stéká z vrcholu hory až k úpatí.

[1] Podle tradice se jedná o klášter svatého archanděla Michaela nebo sv. Anděla *post lacum.*
[2] Téměř jistě se zde jedná o tichou modlitbu na konci Božského oficia – srov. ŘB 20
[3] Srov. ŘB 2, 28; 28, 1; 28, 3; 30, 3
[4] Jedná se o klášter Santa Maria di Morrabotte, klášter sv. Jeronýma a klášter sv. Jana Křtitele, blízko něhož se udál zázrak.
Voda, která vytryskla ze skály, aktualizuje typologii Benedikta – Mojžíše (Nm 20, 11).

Zpěv po 2. čtení Srov. Ex 17, 6
Hospodin řekl Mojžíšovi: „Hle, já budu stát před tebou na Chorebu, * udeříš do skály, vytryskne z ní voda a lid se napije.“
V. Mojžíš tak udělal před očima izraelských starců. * Udeříš do skály, vytryskne z ní voda a lid se napije.

3. čtení

Z promluvy papeže Benedikta XVI. na generální audienci 9. dubna 2008

Pohledem na Boha sv. Benedikt pochopil realitu člověka a jeho poslání

V celé své druhé knize *Dialogů* nám sv. Řehoř Veliký ukazuje, jak byl život svatého Benedikta ponořen do ovzduší modlitby, nosného základu jeho existence. Bez modlitby neexistuje zkušenost Boha. Benediktova spiritualita však nebyla niternost kladená mimo realitu. V neklidu a zmatcích své doby Benedikt žil před Božím zrakem a právě tím nikdy neztratil ze zřetele povinnosti každodenního života i člověka s jeho konkrétními potřebami. Pohledem na Boha pochopil realitu člověka a jeho poslání. Ve své *Řeholi* označil mnišský život za „školu služby Pánu“ (*Prol*. 45) a žádal své mnichy, aby „nic nemělo přednost před božským oficiem” (tedy liturgií hodin či breviářem) (43,3). Zdůrazňuje však, že modlitba je v první řadě úkonem naslouchání (*Prol*. 9-11), které se má potom vyjadřovat konkrétní činností. „Pán očekává, že každý den odpovíme skutky na jeho svaté učení“, říká Benedikt (*Prol*.